

www.vaikuttavamuseo.fi

Toimintaympäristön muutosten tarkasteleminen

Työkalu museon käyttöön

Alla olevassa listassa on yhteensä 12 toimintaympäristön muutosta/perusolettamusta. Tavoitteena on käsitellä väittämiä pienessä ryhmässä.

Kysymykset, joita puntaroidaan ja joihin vastataan:

- Mikä vaikutus muutostekijällä on oman museomme toimintaan?
- Mitä uudistumistarvetta muutostekijä aiheuttaa museossamme?

Toimintaympäristön muutokset / perusolettamukset:

1. Väestö ikääntyy ja tuloerot kasvavat

- yli 65-vuotiaita hyvinvoivia, hyväkuntoisia, aktiivisia 26 % vuonna 2030 (nyt 16 %). Toisaalta julkisten palvelujen painopiste siirtymässä lapsista/nuorista ikääntyvien hoivaan/hoitoon
- erot rikkaiden ja köyhien välillä kasvavat
- huoltosuhde muuttuu. Aktiivinen työväestö vähenee. Vapaaehtoistyön merkitys kasvaa.

2. Alueellinen kehitys; alueet erilaistuvat, väestö keskittyy, rakennemuutos haasteena

- 90 % asuu taajamissa tai kaupungeissa. Kulttuuripalvelut vähenevät reuna-alueilta, toimintaedellytykset vaihtelevat alueellisesti.
- kuntaliitokset muokkaavat palvelurakennetta, uhkakuvana palvelujen keskittyminen
- alueellinen näkökulma päätöksenteossa vahvistuu ja edellyttää mukana oloa.
- alueilla osaavan työvoiman saatavuus haasteena

3. Monikulttuurisuus lisääntyy, kulttuuri moninaistuu

- maahanmuutto lisääntyy, vuonna 2013 muualla syntyneiden osuus 4,6 %. Kansainvälinen liikkuvuus kasvaa (nykyajan nomadit).
- kulttuurin moninaisuus luo uudenlaisia tarpeita ja asiakasryhmiä
- kansallinen kulttuuri pirstaloituu, muuttuu ja hakee muotoaan

4. Yhteistyö ja verkostot lisääntyvät, painetta uudelleenlaiseen joustavaan toimintaan

- verkottuminen ja suuremmat toiminnalliset kokonaisuudet lisääntyvät, niitä edellytetään
- raja-aidat toisiin museoihin ja kulttuuripalvelutuottajiin madaltuvat
- verkostoituminen ei tunne kansallisia rajoja, kansainvälisyys
- kunta- ja palvelurakennemuutosten vaikutus toimintakenttään
- elinvoimaisia ja toiminnan kannalta toimivia kokonaisuuksia ja yksiköitä tavoitellaan

www.vaikuttavamuseo.fi

5. Hyvinvointia yksilöllisyydestä vs. yhteisöllisyydestä ja osallistumisesta

- kilpailu ihmisten vapaa-ajasta kasvaa
- ihmisen henkilökohtainen elämän laatu ja henkinen hyvinvointi koetuksella hektisessä elämän rytmissä
- museon rooli yksilön, perheen ja yhteisöjen oppimisessa sekä yhteen saattamisessa (museopalvelut, tapahtuma-juhlapaikka)
- yhteisöllisyyden edistäminen, asukkaiden ja yhteisöjen kohtaamisen ja tekemisen mahdollistaminen. Yhteinen tekeminen ja uusi aatteellisuus on nousussa. Yksilön vastuu itsestään ja lähimmäisistään on kasvussa.
- yhteiskunnallisissa ilmiöissä mukana eläminen.

6. Asiakkaan tarpeiden tunnistaminen ja asiakkaiden uudenlaiset roolit haastavat

- asiakkaan rooli on muutoksessa. Tarpeiden tiedostaminen. Asiakkaasta on tulossa osallistuva palvelun suunnittelija, osittainen toteuttaja. Perinteiset sisällöstä ja tuotoksista nauttivat asiakkaat säilyvät. Yhteistyökumppaneista tulee asiakkaita ja toisin päin.
- yhteiskuntavastuu ja lisääntyvä vastuullinen sponsorointi kasvattaa uudenlaista rahoittaja-asiakaskuntaa.
- asukkaat asiakkaina. Museokäynnit eivät ole kuuluneet paikalliseen elämäntapaan.

7. Matkailu; elämys- ja kulttuurimatkailu kasvaa, kokous- ja konferenssimatkailu nähdään mahdollisuutena

- kulttuurimatkailun kysyntä kasvaa Euroopassa voimakkaasti
- kansallisen identiteetin arvostaminen ja hyödyntäminen matkailuteollisuuden tulevaisuutta
- kulttuuriperinnön ja nykykulttuurin monipuolinen yhdistäminen ja hyödyntäminen
- Suomi pyrkii nostamaan itseään kokous- ja konferenssimatkailun maana.

8. Luovuutta, kulttuuripalveluja, uusia toimialoja - yhdistämällä syntyy uutta

- luovuuden rakennusaineena kulttuuriperinnöllä keskeinen asema. Luovuus kansallisena voimavarana ja kilpailutekijänä kasvaa
- luovat alat ovat kasvussa. Peliala ammentaa sisältöjä kulttuurihistoriasta.
- museo nähdään hyvinvointipalveluna, palveluja tuotetaan yhteistyössä sosiaali-, terveys-, koulutus- ja nuorisopalvelujen kanssa
- kulttuurihistorialliset museot mielletään identiteettisyistä osaksi lähipalveluja (akselilla lähi-, seudullinen ja valtakunnallinen palvelu)

9. Kulttuuripalvelujen rooli yhtenä alueiden ja kaupunkien kilpailutekijänä kasvaa

- kulttuuripalvelujen ja eri toimijoiden/toimialojen uudenlainen yhteistyö vahvistaa alueen kilpailukykyä ja vetovoimaisuutta
- palveluiden, myös kulttuuripalvelujen kysyntä kasvaa
- kulttuurin ja museoiden terveysvaikutuksia selvitetty, tutkimuksen mukaan museossa käynti lisää elinvuosia.

www.vaikuttavamuseo.fi

10. Julkisen sektorin taloustilanne luo paineita tuottavuudelle ja uudella rahoitukselle

- julkinen raha vähenee: palvelujen priorisointi ja karsiminen jatkuu, valtion tuloksellisuusohjelma edellyttää budjettileikkauksia
- paine museoiden omistuspohjan laajentamiselle ja/tai tiiviimmälle yhteistyölle
- yhteiskunnan kovat taloudelliset arvot ovat nousseet pinnalle
- väestön ikääntyminen ja vaurastuminen mahdollisuutena (museotoiminnan kehittäminen)
- kulttuuri- ja matkailupalvelut potentiaalisia kasvualoja
- yritykset monipuolistavat sponsorointia, ruumiin vs. hengen kulttuuri.
- vapaaehtoistoiminnan merkitys kasvaa, yhteiskunta ulkoistaa toimintojaan

11. Luonto ja kulttuuriympäristö, kestäväkehitys ja traditio kulkevat käsi kädessä

- ympäristötietoisuus on nousussa, ympäristöarvojen merkitys kasvaa.
- luonto on jatkuvan kulutuksen paineessa ja kulttuuriympäristö muuttuu
- arvomaailma muuttuu luonnon mukana, miten olla mukana muutoksessa ja hallita sitä
- oma tehtävä ympäristönmuutoksen hidastamisessa, kulttuuriympäristön suojelemisessa (valinnat) ja muutosprosessien dokumentoinnissa
- toiminta kestävä kehityksen toimintaperiaatteiden mukaan, museokasvatus ja sosiaalinen vastuuntunto. Rooli ympäröivän yhteisön valistajana

12. Uusi teknologia on, tulee ja muuttaa tekemistä, tuo tullessaan mahdollisuuksia ja "kustannuksia"

- avoin ja vuorovaikutteinen verkkomaailma on jo täällä. "Online-kansalaiset" ja palvelut lisääntyvät. On valittava teknologiat, mediat jne.
- muuttaa museotyötä, tiedonhakua ja asioimista museoiden kanssa, edistää palvelujen saatavuutta.
- edellyttää investointeja teknologiaan, mittavia digitointihankkeita, tekijänoikeuskysymysten ratkaisua (digi- ja mobiilitekniikka peruststandardeiksi)
- parempi/helpompi tallennustyön koordinointi
- tuo lisäkustannuksia ja lisää henkilötyötä, kun tekniikka ylläpidetään, aineistoja digitoidaan ja sisällöllisesti korkealaatuista aineistoa tuotetaan
- vaatii henkilökunnalta moniosaamista ja kouluttautumista, uuden teknologian ja työmenetelmien käyttämiseen vaadittavien valmiuksien hankkimista ja ylläpitämistä